

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પ્રિન્સિપલ, મોતી લાલ નેહરુ મેડિકલ કોલેજ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ડૉ. વંદના સિંહ અને અન્ય

ઓગસ્ટ ૨૧, ૧૯૯૦

[એસ. રંગનાથન અને કે. એન. સૈકિયા, ન્યાયાધીશો]

વ્યાવસાયિક કોલેજોમાં શિક્ષણ પ્રવેશ:પ્રસૂતિશાસ્ત્ર અને સ્ત્રીરોગવિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ-વિશેષ તબીબી કોલેજ-તમામ બેઠકો સંસ્થાકીય ઉમેદવારો સાથે ભરવી-બાહ્ય ઉમેદવારોને ધ્યાનમાં લીધા વિના-દિશા નિર્દેશોની અસર.

શૈક્ષણિક વર્ષ ૧૯૮૯-૯૦ માટે, અપીલકર્તા કોલેજમાં પ્રસૂતિશાસ્ત્ર અને સ્ત્રીરોગવિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં ૮ બેઠકો હતી.તેમાંથી છ સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે અને બે બાહ્ય ઉમેદવારો માટે અનામત

હતા.આચાર્યએ કોઈપણ બાહ્ય ઉમેદવારના કેસને ધ્યાનમાં લીધા વિના સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને સ્વીકારીને તમામ આઠ બેઠકો ભરી હતી.બાહ્ય ઉમેદવારોમાંના એકએ રિટ પિટિશન દ્વારા હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે બે સંસ્થાકીય ઉમેદવારોના પ્રવેશને રદ કર્યો, જેમને બાહ્ય ઉમેદવારોના ક્વોટાની સામે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા, અને આચાર્યને અરજદાર અને અન્ય બાહ્ય ઉમેદવારોના કેસ પર વિચાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો, જેઓ યોગ્યતાઓના આધારે 'ખુદી' રૂપ ટકા બેઠકોમાં પ્રવેશ માટે પાત્ર હતા.નારાજ, આચાર્ય અને બે સંસ્થાકીય ઉમેદવાર કે જેમના પ્રવેશને હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમણે વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલને દાખલ કરી છે.

અપીલોનો નિકાલ, **HELD**

૧. અપીલકર્તા કોલેજે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે રહેઠાણ યોજનાના આધારે કોઈ અખિલ ભારતીય ઉમેદવાર ઉપલબ્ધ ન હોવાથી સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે સંપૂર્ણ ૧૦૦% ખુદી મૂકવું યોગ્ય રહેશે.એવું સૂચન કરવામાં આવતું નથી કે આ દરખાસ્ત કોઈ દુર્ભાવનાથી પ્રેરિત હતી.તેમાં રાજ્ય દાવો કરે છે કે આ કાર્યવાહીને તેની સામેના કેસમાં હાઈકોર્ટના નિર્ણય દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે.એવું હોઈ શકે છે કે આ એકમાત્ર દ્રષ્ટિકોણ શક્ય નથી અને તે પણ અભિપ્રાય લેવાનું શક્ય છે કે કોલેજે આ જગ્યાઓની જાહેરાત કરવી જોઈએ અને તેમને ગુણવત્તાના આધારે બાહ્ય ઉમેદવારો દ્વારા ભરવી જોઈએ.જો એમ હોય તો, આવી જાહેરાત ઉત્તર પ્રદેશના રહેવાસીઓ સુધી મર્યાદિત ન હોઈ શકે, જેમ કે રડમી એપ્રિલ, ૧૯૮૬ના જાહેરનામા દ્વારા પરિકલ્પના કરવામાં આવી હતી.તે જાહેરનામું એવા

સમયે બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું જ્યારે રૂપ ટકા બેઠકો માટે અખિલ ભારતીય અનામતનો ખ્યાલ આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો ન હતો.જો એવું માનવામાં આવે કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય એવું કહેવામાં સાચું હતું કે બાહ્ય ઉમેદવાર પ્રવેશ માટે પાત્ર હતા, તો પણ તે પાત્રતા માત્ર તે જ લોકો સુધી મર્યાદિત ન હોઈ શકે જેમણે પહેલેથી જ અરજી કરી હતી પરંતુ લાયકાત પૂર્ણ કરતા તમામ બાહ્ય ઉમેદવારો માટે ખુલ્લી હોવી જોઈએ.હાઈકોર્ટના નિર્દેશ મુજબ આ પ્રક્રિયા બે અઠવાડિયામાં પૂર્ણ કરી શકાતી નથી.તમામ બાહ્ય ઉમેદવારો પાસેથી અરજીઓ મંગાવવી અને તેમને પસંદ કરવી, ક્યાં તો પરીક્ષાના આધારે અથવા અન્યથા, ખૂબ જ લાંબી અને સમય માંગી લેતી પ્રક્રિયા હશે.સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પણ આ બેઠકો આપીને ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો નિર્ણય લેવા બદલ રાજ્ય સરકાર અને કોલેજને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.આ નિર્ણય માત્ર સંક્રમણકાળ માટે લેવામાં આવ્યો છે, કારણ કે, ૧૯૯૦ પછીથી, પ્રવેશોનું નિયમન અખિલ ભારતીય પરીક્ષાના આધારે કરવામાં આવશે, અને આવી પરીક્ષા અખિલ ભારતીય આયુર્વિજ્ઞાન સંસ્થાન દ્વારા દર વર્ષે ભારતની તમામ તબીબી કોલેજો માટે લેવામાં આવે છે.રાજ્ય સરકાર અને કોલેજ દ્વારા લેવામાં આવેલો નિર્ણય સંક્રમણકાલીન મુશ્કેલીમાંથી બહાર આવવા માટે વ્યવહારુ હતો અને બાહ્ય ઉમેદવારની એકમાત્ર અરજીના આધારે તેને પરેશાન કરવાનું કોઈ વાજબી કારણ નથી.[૮૮૧એ-એફ]

૨. રહેઠાણ યોજનાના પેરા પના યોગ્ય અર્થઘટન પર સંસ્થાકીય ઉમેદવારોના પ્રવેશ માટેની પાત્રતા તે લોકો સુધી મર્યાદિત નથી કે જેઓ

૨૨.૮.૮૯ પર ઇનહાઉસ નોકરી પર હતા, પરંતુ આ સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પણ લાગુ પડશે જેઓ ૧.૮.૮૭ થી ઘરની નોકરીમાં છે.એકસાથે વાંચેલા આ બે ચુકાદાઓનું પરિણામ એ હશે કે સંસ્થાકીય બેઠકોની સંપૂર્ણ ૧૦૦% આવા તમામ અરજદારોમાંથી ભરવી જોઈએ, જે અમલમાં હોઈ શકે તેવી અન્ય કોઈપણ લાયકાતો અને જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવાને આધિન છે.અગાઉ ૭૫ ટકા બેઠકો પર છ ઉમેદવારોના પ્રવેશ તેમજ ૨૫ ટકા બેઠકો પર બે ઉમેદવારોના પ્રવેશ એવા સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને બાકાત રાખીને કરવામાં આવ્યા હતા જેમણે ૧.૮.૮૭ અને ૨૨.૮.૮૯ વચ્ચે તેમની ઇનહાઉસ નોકરીઓ પૂર્ણ કરી હતી.હવે તેની સમીક્ષા કરવાની જરૂર છે.આ નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને હવે પ્રવેશની સમગ્ર પ્રક્રિયાને ફરીથી કરવી પડશે.પ્રશ્નમાં બે સંસ્થાકીય ઉમેદવારોની પસંદગી ત્યારે જ માન્ય રહેશે જ્યારે તેઓ આવા પુનર્વિચારણા પર ગુણદોષ પર સફળતાપૂર્વક પસાર થશે.ઉચ્ચ અદાલતનો ચુકાદો સાચો હતો કે તેમના પ્રવેશને રદ કરવો જોઈએ.આ બે ચુકાદાઓના અવલોકનોના પ્રકાશમાં સ્વીકાર ફરીથી કરવામાં આવે.[૮૮૨બી-ઈ]

ડૉ. હરિહર પ્રસાદ સિંહ અને અન્યો વગેરે વિરુદ્ધ આચાર્ય, મોતી લાલ નહેરુ મેડિકલ કોલેજ અને અન્યો વગેરે, [૧૯૯૦] ૩ એસસીઆર ૮૯૫ નો ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે.

દિવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

૧૯૯૦ની સિવિલ અપીલ નંબર ૪૩૩૯-૪૩૪૧.

૧૯૯૦ ના ડબ્લ્યુ. પી. નંબર ૧૮૪૧ માં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના ૩૦.૫.૯૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

ઉપસ્થિત પક્ષો માટે કપિલ સિબ્બલ, સતીશ ચંદ્ર, સુશ્રી શોભા દીક્ષિત, આર. કે. વિરમાની અને એન. ડી. ગર્ગ.

કોર્ટનો ચુકાદો રંગનાથન, જજ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. આ ત્રણેય અરજીઓનો એક સામાન્ય આદેશ દ્વારા નિકાલ કરી શકાય છે.અમે લાંબા સમય સુધી વકીલશ્રીને સાંભળ્યા હોવાથી અમે આ અરજીઓમાં વિશેષ રજા આપીએ છીએ અને અપીલોનો નિકાલ કરવા માટે આગળ વધીએ છીએ.

અલ્હાબાદ ખાતે મોતી લાલ નેહરુ મેડિકલ કોલેજ (એમ. એલ. એન. કોલેજ) માં પ્રસૂતિશાસ્ત્ર અને સ્ત્રીરોગવિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમ માટે ૮ બેઠકો છે.આમાંથી ૬ બેઠકો સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે અને બે બેઠકો બાહ્ય ઉમેદવારો માટે અનામત છે.કોલેજના આચાર્યએ સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપીને અને કોઈપણ બાહ્ય ઉમેદવારના કેસને ધ્યાનમાં લીધા વિના તમામ ૮ બેઠકો ભરી છે.સંસ્થાકીય ઉમેદવારોમાં ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાની, જેમણે સૌથી વધુ ટકાવારી મેળવ્યા હતા, તેમને દાખલ કરવામાં આવ્યા છે અને ડૉ. વંદના સિંહ, જેમણે બાહ્ય ઉમેદવાર તરીકે પ્રવેશ માટે અરજી કરી હતી, તેમને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા નથી.તેથી ડૉ. વંદના સિંહે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો, જેણે તેમની દલીલને સમર્થન આપ્યું હતું અને જણાવ્યું હતું કે આ બે બેઠકો રાજ્ય સરકાર દ્વારા રૂમી એપ્રિલ, ૧૯૮૬ના રોજ પ્રકાશિત જાહેરનામા

અનુસાર ભરવી જોઈતી હતી (૧૫.૧૨.૧૯૮૨ ના અગાઉના જાહેરનામામાં સુધારો કરીને) જેમાં નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી:

"દરેક વિશેષતામાં, ચોક્કસ મેડિકલ કોલેજમાં ૭૫ ટકા બેઠકો તે કોલેજમાંથી M.B.B.S પરીક્ષા પાસ કરનારા ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવામાં આવશે અને બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકો સામે, જે ઉમેદવારોએ અન્ય મેડિકલ કોલેજોમાંથી M.B.B.S પરીક્ષા પાસ કરી છે અને ઉત્તર પ્રદેશના પ્રમાણિક રહેવાસી છે, તેઓ તે જ કોલેજમાંથી M.B.B.S પરીક્ષા પાસ કરનારા ઉમેદવારોની સાથે યોગ્યતાના આધારે પ્રવેશ માટે પાત્ર રહેશે.

તેથી કોર્ટે ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાનીના પ્રવેશને રદ કર્યો અને મેડિકલ કોલેજના આચાર્યને ડૉ. વંદના સિંહ અને અન્ય બાહ્ય ઉમેદવારોના કેસો પર વિચાર કરવા નિર્દેશ આપ્યો, જેઓ યોગ્યતા અને કાયદા અનુસાર "ખુદ્દી" પચીસ ટકા બેઠકોમાં પ્રવેશ માટે પાત્ર હતા.

મેડિકલ કોલેજના આચાર્ય ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાણીએ આ અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ઉચ્ચ અદાલતે એ વાતની અવગણના કરી છે કે પ્રશ્નમાં પ્રવેશ બીજા વર્ષ અથવા અનુસ્નાતક ડિગ્રી અભ્યાસક્રમમાં હતો અને તેને ૨૨.૮.૮૯ તારીખની રહેઠાણ યોજનાની શરતો હેઠળ ગણવામાં આવી રહ્યો હતો. આ યોજનાની શરતો અનુસાર,

અભ્યાસક્રમની રૂપ ટકા બેઠકો (અહીં, બે બેઠકો) ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સ દ્વારા લેવામાં આવતી પરીક્ષાના આધારે ઉમેદવારો દ્વારા ભરવાની હતી. ભલે અખિલ ભારતીય સંસ્થા અને કોલેજ દ્વારા આવી કોઈ પરીક્ષા લેવામાં ન આવી હોય, પરંતુ બેઠકો ખાલી રાખવાને બદલે મેરિટના આધારે આંતરિક ઉમેદવારો દ્વારા તેને ભરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આમ કરવામાં, કોલેજના આચાર્ય માત્ર ડૉ. આર. પી. પાંડેના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયની શરતોનું પાલન કરી રહ્યા હતા, (૧૯૮૯નો રિટ પિટિશન નંબર ૮૧૮૧) અને ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ હેલ્થ સર્વિસીસ, મેડિકલ એક્ઝામિનેશન સેલ, નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી દ્વારા મંજૂર કરાયેલ એક ઉદાહરણ, જેણે આગ્રા કોલેજના આચાર્યને લખેલા પત્રમાં, જ્યારે કોઈ ચોક્કસ અભ્યાસક્રમ માટે અખિલ ભારતીય પરીક્ષાના આધારે ઉમેદવારોની ભલામણ કરવામાં અસમર્થ હતા, ત્યારે આંતરિક ઉમેદવારોની તરફેણમાં આ બેઠકો બહાર પાડી હતી. ડૉ. જુહી જૈન વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, એમ ધારીને પણ કે ડૉ. વંદના સિંહની અરજી પર વિચાર કરવો પડ્યો હતો, ઉચ્ચ અદાલતે પોતાને બે બેઠકોમાંથી એકમાં પ્રવેશ રદ કરવા સુધી મર્યાદિત રાખવો જોઈએ અને ડૉ. જુહી જૈનના પ્રવેશને સમર્થન આપવું જોઈએ, જેમણે ડૉ. પદ્મા પંજવાની કરતા વધુ ગુણ મેળવ્યા હતા. ડૉ. પદ્મા પંજવાણી વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ડૉ. વંદના સિંહની અરજી વિચારણા લાયક છે એમ ધારીને પણ, રાજ્ય સરકારને એક વધારાની બેઠક બનાવવા અને ત્રણેય ઉમેદવારોને સમાવવા માટે નિર્દેશ આપીને ત્રણેય ઉમેદવારોના હિતોનું રક્ષણ કરી

શકાયું હોત.એક મૃદુલા અવસ્થી, [૧૯૮૮] ૩ એસ. સી. આર. ૭૬૨ ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક અવલોકનો પર રિલાયન્સને આ સંદર્ભમાં મૂકવામાં આવ્યું છે.છેવટે, અપીલકર્તાઓ વતી એ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે ડૉ. વંદના સિંહ ૨૬.૪.૮૬ તારીખના જાહેરનામાની શરતો પર પણ પ્રવેશ માટે પાત્ર ન હતા કારણ કે તેઓ ઉત્તર પ્રદેશના પ્રામાણિક રહેવાસી ન હતા.એવું કહેવામાં આવેલ છે કે તેણે બિહાર રાજ્યમાંથી તેની M.B.B.S પરીક્ષા પાસ કરી હતી અને દરભંગા મેડિકલ કોલેજ, લનેરિયાસરાઈ, બિહાર ખાતે સ્ત્રીરોગવિજ્ઞાન અને પ્રસૂતિશાસ્ત્રમાં અનુસ્નાતક ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમમાં પણ પ્રવેશ લીધો હતો, જે હકીકત તેણે તેની રિટ અરજીમાંથી છુપાવી હતી.

અમે આજે ડૉ. હરિહર પ્રસાદ સિંહ અને અન્યો તેમજ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા પસંદ કરાયેલી અપીલની એક બેચમાં અમારા ચુકાદામાં ચુ. પી. રાજ્ય દ્વારા રજૂ કરાયેલી રહેઠાણ યોજનાના અમલીકરણ બાકી રહેલા કેટલાક પ્રવેશો અંગે વિગતવાર ચુકાદો પસાર કર્યો છે, [૧૯૯૦] ૩ એસ. સી. આર. ૮૯૫ (સિવિલ અપીલ, નંબર અને, જે કારણો પછીથી સ્પષ્ટ થશે, વર્તમાન અપીલના ચુકાદાને સામેલ મુદ્દાઓની સંપૂર્ણ અને યોગ્ય સમજણ માટે ઉપરોક્ત અપીલના ચુકાદા સાથે વાંચવો પડશે.તે અન્ય નિર્ણય રેસીડેન્સી યોજનાના ફક્ત ૫ ના અર્થઘટનને ચાલુ કરે છે અને અનુસ્નાતક ડિગ્રી અભ્યાસક્રમના બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ સાથે પણ સંબંધિત છે.આ યોજનામાં ૧૯૮૭ અને ૧૯૮૮ની વચ્ચે ગૃહ અધિકારી રહેલા અમુક વ્યક્તિઓના સંદર્ભમાં પેરા ૫માં અસ્થાયી જોગવાઈ હતી.

સંબંધિત બેચની અપીલમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમોના બીજા વર્ષમાં ૭૫ ટકા બેઠકો સંબંધિત વિવાદ ઊભો થયો હતો, જે સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે અનામત હતી.અહીં "બાહ્ય" ઉમેદવારો માટે અનામત બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકોના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન ઊભો થાય છે.મુદ્દાના મુદ્દાને સમજવા માટે, અમે રેસીડેન્સી યોજનાના તે પાસાઓ પર ટૂંકમાં ધ્યાન આપીશું જે ઉપર ઉલ્લેખિત અપીલની બેચમાં ધ્યાનમાં લેવાનો અમારો કોઈ પ્રસંગ નહોતો પરંતુ જે આ અપીલના હેતુઓ માટે સામગ્રી છે.

૨૨.૮.૮૯ ના જાહેરનામા દ્વારા રહેઠાણ યોજના નામની એક યોજના રજૂ કરવામાં આવી હતી, જે અન્ય બાબતોની સાથે, ઔષધીય અભ્યાસક્રમોમાં અનુસ્નાતક વિશેષતાઓમાં પ્રવેશના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતી હતી.આ કેસો, અન્ય બેચની જેમ, એવી ધારણા પર આગળ વધ્યા છે કે, જ્યાં સુધી સંસ્થાકીય ઉમેદવારોની વાત છે, ડિગ્રી અભ્યાસક્રમના બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાની જેવી વ્યક્તિઓને આપી શકાય છે જેમણે M.B.B.S ડિગ્રી પરીક્ષા પૂર્ણ કરી હતી, ઇન્ટર્નશિપનું એક વર્ષ કર્યું હતું અને ૨૨.૮.૮૯ પર યુ. પી. રાજ્યમાં ગૃહ અધિકારી તરીકે કામ કરી રહ્યા હતા.તે કિસ્સાઓમાં વધુ વિવાદ થયો હતો કે શું ૧.૮.૧૯૮૭ થી ગૃહ અધિકારી તરીકે કામ કરતી વ્યક્તિઓ પણ આ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે પાત્ર હશે કે કેમ અને અમે સંબંધિત અપીલમાં અમારા ચુકાદા દ્વારા આ પ્રશ્નનો હકારાત્મક જવાબ આપ્યો છે.તે પ્રશ્ન અહીં ત્યારે જ સુસંગત બનશે જ્યારે આપણે અહીં ઉચ્ચ ન્યાયાલય

દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સહમત ન હોઈએ.તેથી અમે તે મુદ્દાને થોડા સમય માટે અલગ રાખીશું અને પછીથી તેનો ઉકેલ લાવીશું.

યોજના સંબંધિત વર્ણન ચાલુ રાખવા માટે, તેમાં M.B.B.S પરીક્ષા પાસ કરીને એક વર્ષઅને ઇન્ટર્નશિપ પૂર્ણ કરનારા ઉમેદવારોના ત્રણ વર્ષના અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશઅને જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.આ અભ્યાસક્રમોમાં ૭૫ ટકા પ્રવેશ સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પ્રવેશ પરીક્ષાના આધારે ઉપલબ્ધ થવાના હતા; બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકો અખિલ ભારતીય પ્રવેશ પરીક્ષાના આધારે ભરવાની હતી.આ જોગવાઈ દેશના વિવિધ ભાગોમાં મેડિકલ કોલેજોમાં પ્રવેશને નિયંત્રિત કરવા માટે આ અદાલત દ્વારા સમયાંતરે આપવામાં આવેલા કેટલાક નિર્દેશોને અનુરૂપ હતી.આ અદાલતે ખાસ નિર્દેશ આપ્યો હતો કે સમગ્ર દેશમાં દરેક મેડિકલ કોલેજમાં ૭૫ ટકા બેઠકો સ્થાનિક અથવા સંસ્થાકીય ઉમેદવારો દ્વારા ભરી શકાય છે, જ્યારે બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકો અખિલ ભારતીય ધોરણે ભરવી જોઈએ.આ અદાલત દ્વારા અખિલ ભારતીય ધોરણે અનામત આ બેઠકો માટે ઉમેદવારોની પસંદગી માટે સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા યોજવા માટે અખિલ ભારતીય તબીબી સંસ્થાને (A.I.I.M.S.) સક્ષમ કરવા માટે વિસ્તૃત નિર્દેશો પણ આપવામાં આવ્યા હતા.આ યોજના સ્પષ્ટપણે દર વર્ષે A.I.I.M.S દ્વારા લેવામાં આવતી અખિલ ભારતીય સ્પર્ધાત્મક પ્રવેશ પરીક્ષાનો ઉલ્લેખ કરે છે.ખરેખર આવી પરીક્ષા તેમણે જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૯માં યોજી હતી અને ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલા નિયમો અનુસાર યુપીની મેડિકલ કોલેજોમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા.જો કે, નવી યોજના વર્ષના મધ્યમાં

અસ્તિત્વમાં આવી ત્યારથી, નવા અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશને નિયંત્રિત કરવા માટે સ્થાનિક પ્રવેશ પરીક્ષા કે અખિલ ભારતીય પરીક્ષા યોજવાની કોઈ શક્યતા નહોતી.જોકે કલમ ૩ (એફ) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે, ૭૫ ટકા સંસ્થાકીય બેઠકો માટે સ્પર્ધાત્મક પ્રવેશ પરીક્ષા નવી બેચમાંથી લાગુ કરવામાં આવશે અને તેના અમલીકરણ પહેલાં રહેઠાણમાં સંસ્થાકીય બેઠકોમાં પ્રવેશ M.B.B.S પરીક્ષાની ગુણવત્તાના આધારે કરવામાં આવશે.જોકે, બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકો અંગે તે મૌન હતું.તેથી, પ્રશ્ન ઊભો થયો કે બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકોના સંદર્ભમાં શું કરવું.પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે, તબીબી શિક્ષણના નિર્દેશો ૩.૧૦.૮૯ પર, નીચેની અસર માટે નિર્દેશો જારી કર્યા:

"આ વર્ષે ૨૫ ટકા ખુદી બેઠકો સામે બાહ્ય વિદ્યાર્થીઓનું પ્રવેશ નહીં હોવાથી, આ ખુદી બેઠકોને ૭૫ ટકા વધારાની બેઠકો સાથે ભેળવીને, ૧૯૮૨ની પૂરક બેચ અને ૧૯૮૩ની નિયમિત બેચના વિદ્યાર્થીઓનું પ્રવેશ તેમની સંયુક્ત યોગ્યતા બનાવીને સમગ્ર ૧૦૦% બેઠકો સામે થવું જોઈએ.

તદનુસાર, એવું લાગે છે કે ત્રણ વર્ષની અનુસ્નાતક યોજનાના પ્રથમ વર્ષમાં ૧૦૦% બેઠકો પર પ્રવેશ સંપૂર્ણપણે આંતરિક ઉમેદવારો માટે ખુદો મૂકવામાં આવ્યો હતો, પ્રવેશ M.B.B.S પરીક્ષામાં તેમની ગુણવત્તાના આધારે નક્કી કરવામાં આવી રહ્યો હતો.જો કે, અમે અહીં આ મુદ્દાથી ચિંતિત નથી.

અમે અહીં રહેઠાણ યોજનાના બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ માટે ચિંતિત છીએ.આ યોજનાએ યુ. પી. માં ગૃહ-અધિકારીઓ તરીકે સેવા આપતા વ્યક્તિઓને રહેઠાણ યોજનાના બીજા વર્ષમાં સમાવી લેવા માટે પેરા પના બીજા પેટા-ફંડમાં જોગવાઈ કરી હતી.આ જોગવાઈ નક્કી કરવામાં આવી છે અને અપીલની સંલગ્ન બેચમાં અમારા ચુકાદામાં તેની અસરોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને અહીં તેનું પુનરાવર્તન કરવાની જરૂર નથી.તે તદ્દન સ્પષ્ટ નથી કે યોજનાના પેરા ૫ નો બીજો પેટા-ફંડો અભ્યાસક્રમના બીજા વર્ષની તમામ બેઠકોને આવરી લે છે કે માત્ર ૭૫ ટકા.જો કે, દેખીતી રીતે તે માત્ર સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે અનામત ૭૫ ટકા બેઠકો સાથે સંબંધિત હોવાનું માનવામાં આવે છે અને બાકીની ૨૫ ટકા બેઠકો અંગે અન્ય કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી, તે નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે તે બેઠકો પણ માત્ર સંસ્થાકીય ઉમેદવારોએ જ ભરવી જોઈએ.જો કે, તે દરમિયાન, એમ. એલ. એન. મેડિકલ કોલેજ, અલ્હાબાદના આચાર્ય દ્વારા ૨૧.૯.૮૯ પર એક જાહેરાત બહાર પાડવામાં આવી હતી.આ જાહેરાત માત્ર સંસ્થાકીય ઉમેદવારો માટે ૭૫ ટકા અનામત બેઠકોની ભરતી સાથે સંબંધિત હતી.બાકીના ડૉ. વંદના સિંહે ડિગ્રી કોર્સના બીજા વર્ષમાં પ્રવેશ માટે અરજી કરી હતી તે અંગે કોઈ જાહેરાત કરવામાં આવી ન હતી.આવી સ્થિતિમાં ડૉ. વંદના સિંહની અરજીને માત્ર ૨૧મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૯ની જાહેરાતના જવાબમાં ગણી શકાય અને તેથી તે સંસ્થાકીય ઉમેદવાર ન હોવાથી અને તે અરજીના આધારે અન્ય સંસ્થાકીય ઉમેદવારોના પ્રવેશને પડકારવાનો તેમનો કોઈ અધિકાર ન હોવાથી તેને સ્વીકારવામાં ન આવી શકે એમ કહીને અમારી સમક્ષ આ મામલાનો

નિકાલ કરવો કદાચ શક્ય છે.યોજનાના પેરા પના બીજા પેટા-વિભાગનું અર્થઘટન અને શક્ય છે કે તે અભ્યાસક્રમના બીજા વર્ષ માટે માત્ર ૭૫ ટકા જ નહીં પરંતુ સમગ્ર બેઠકોને આવરી લે છે.આ દ્રષ્ટિકોણથી પણ ડૉ. વંદના સિંહની અરજીને નકારી કાઢવી પડશે.

જો કે, એવી દલીલ કરી શકાય છે કે હાઈકોર્ટ એ આધાર પર આગળ વધી છે કે પેરા ૫ માત્ર ૭૫ ટકા બેઠકો સાથે સંબંધિત છે, તેમની અરજીના આધારને ધ્યાનમાં લીધા વિના, ડૉ. વંદના સિંહને આગ્રહ કરવાનો અધિકાર છે કે યોજના હેઠળ ૨૫ ટકા બેઠકો અખિલ ભારતીય સ્પર્ધા માટે ખુલ્લી રાખવી જોઈએ અને અલગ આધાર પર પ્રવેશ રદ કરવામાં આવ્યા હતા.જો આપણે આ ધારણા સાચી માનીએ અને જાહેરનામાની શરતોને સખત રીતે અનુસરીએ, તો પ્રવેશ અખિલ ભારતીય પરીક્ષાના આધારે થવો જોઈએ.૧૯૮૯-૯૦ માટે અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે આવી કોઈ પરીક્ષા યોજાય તેવી તાત્કાલિક કોઈ શક્યતા નહોતી.આ સ્થિતિમાં, ઉચ્ચ અદાલતે જે એક સંભવિત દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે તે એ છે કે આ બેઠકો બાહ્ય ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવી જોઈએ અને જો તે સૂચના લાગુ હોય તો ૨૬.૪.૮૬ ની સૂચનામાં સમાવિષ્ટ શરતો અનુસાર કોલેજે હવે બાહ્ય ઉમેદવારોને આમંત્રિત કરવા માટે પગલાં લેવા જોઈએ અને તેમને યોગ્યતાના ક્રમમાં પસંદ કરવા જોઈએ.જો કે, કોલેજે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે આ યોજનાના આધારે કોઈ અખિલ ભારતીય ઉમેદવાર ઉપલબ્ધ ન હોવાથી, સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને સંપૂર્ણ ૧૦૦% આપવાનું યોગ્ય રહેશે.એવું સૂચન કરવામાં આવતું નથી કે આ દરખાસ્ત કોઈ દુર્ભાવનાથી પ્રેરિત હતી.હકીકતમાં

રાજ્યનો દાવો છે કે આ કાર્યવાહીને ડૉ. આર. પી. પાંડેના કેસમાં હાઈકોર્ટના નિર્ણય દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે.એવું હોઈ શકે છે કે આ એકમાત્ર દ્રષ્ટિકોણ શક્ય નથી અને તે પણ અભિપ્રાય લેવાનું શક્ય છે કે કોલેજે આ જગ્યાઓની જાહેરાત કરવી જોઈએ અને તેમને ગુણવત્તાના આધારે બહારના ઉમેદવારો દ્વારા ભરવી જોઈએ.જો એમ હોય તો, આવી જાહેરાત યુ. પી. ના રહેવાસીઓ માટે ચાલુ રાખી શકાતી નથી, જેમ કે ૨૬ મી એપ્રિલ, ૧૯૮૬ ના જાહેરનામા દ્વારા કલ્પના કરવામાં આવી હતી.તે જાહેરનામું એવા સમયે બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું જ્યારે ૨૫ ટકા બેઠકો માટે અખિલ ભારતીય અનામતનો ખ્યાલ આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો ન હતો.જો આપણે એવું માનીએ કે ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું એ કહેવું સાચું હતું કે બહારના ઉમેદવાર પ્રવેશ માટે પાત્ર છે, તો તે પાત્રતા માત્ર તે જ લોકો સુધી મર્યાદિત ન હોઈ શકે જેમણે પહેલેથી જ અરજી કરી હતી-અલબત્ત, એમ. એલ. એન. કોલેજમાં અભ્યાસક્રમ માટે અરજી કરનાર માત્ર ડૉ. વંદના સિંહ જ હોવાનું જણાય છે-પરંતુ લાયકાત પૂર્ણ કરનારા તમામ બહારના ઉમેદવારોને અરજી કરવાની છૂટ હોવી જોઈએ.હાઈકોર્ટના નિર્દેશ મુજબ આ પ્રક્રિયા બે અઠવાડિયામાં પૂર્ણ કરી શકાતી નથી.તમામ બાહ્ય ઉમેદવારોને અરજી માટે બોલાવવી અને તેમની પસંદગી કરવી, પરીક્ષાના આધારે અથવા અન્યથા, ખૂબ જ લાંબી અને સમય માંગી લેતી પ્રક્રિયા હશે.અમારા મતે, સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પણ આ બેઠકો આપીને ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો નિર્ણય લેવા બદલ રાજ્ય સરકાર અને કોલેજને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.આ નિર્ણય માત્ર સંક્રમણકાળ માટે લેવામાં આવ્યો છે, કારણ કે,

૧૯૯૦ પછીથી, પ્રવેશોનું નિયમન અખિલ ભારતીય પરીક્ષાના આધારે કરવામાં આવશે, અને આવી પરીક્ષા ઓલ ઇન્ડિયા ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સ દ્વારા દર વર્ષે ભારતની તમામ મેડિકલ કોલેજો માટે લેવામાં આવે છે. અમારા મતે, રાજ્ય સરકાર અને કોલેજ દ્વારા લેવામાં આવેલો નિર્ણય સંક્રમણકાલીન મુશ્કેલીમાંથી બહાર આવવા માટે વ્યવહારુ હતો અને બાહ્ય ઉમેદવારની એકમાત્ર અરજીના આધારે તેને પરેશાન કરવાનું કોઈ વાજબી કારણ નથી. ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉચ્ચ અદાલતે તેના દ્વારા આપવામાં આવેલા આધારો પર કરવામાં આવેલા પ્રવેશને રદ કરવામાં ભૂલ કરી છે. અમે ડૉ. વંદના સિંહની અરજીના અસ્વીકારને સમર્થન આપીએ છીએ. અમે જે દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે તેમાં એવું કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાની જરૂર નથી કે, ૨૬.૪.૮૬ ના જાહેરનામાના આધારે પણ, ડૉ. વંદના સિંહ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે વિચારણા માટે પાત્ર છે કે નહીં અથવા તેમણે રાજ્યના અડધા ભાગમાં વિનંતી કરાયેલા કારણોસર આવા વિચારણા માટે ગેરલાયક ઠેરવ્યા છે, ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાની.

ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અમે હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કરીએ છીએ અને માનીએ છીએ કે ડૉ. વંદના સિંહની અરજી કોલેજ દ્વારા યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હતી. જો કે, આપણે એ તરફ ધ્યાન દોરવું જોઈએ કે, અપીલની સંબંધિત બેચમાં, અમે યોજનાના પેરા પના ઉચ્ચ ન્યાયાલયના તે અર્થઘટનને સમર્થન આપ્યું છે અને એવું માન્યું છે કે સંસ્થાકીય ઉમેદવારોના પ્રવેશ માટેની

પાત્રતા તે લોકો સુધી મર્યાદિત નથી કે જેઓ ૨૨.૮.૮૯ પર ઇનહાઉસ નોકરી પર હતા, પરંતુ તે તે સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને પણ લાગુ પડશે જેઓ ૧.૮.૮૭ થી ઇનહાઉસ નોકરીમાં છે.એકસાથે વાંચેલા આ બે ચુકાદાઓનું પરિણામ એ હશે કે સંસ્થાકીય બેઠકોની સંપૂર્ણ ૧૦૦% આવા તમામ અરજદારોમાંથી ભરવી જોઈએ, જે અમલમાં હોઈ શકે તેવી અન્ય કોઈપણ લાયકાતો અને જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવાને આધિન છે.અગાઉ, છ ઉમેદવારોને ૭૫ ટકા બેઠકો પર તેમજ ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાનીને ૨૫ ટકા બેઠકો પર એવા સંસ્થાકીય ઉમેદવારોને બાકાત રાખીને પ્રવેશ અપાયો હતો જેમણે ૧.૮.૮૭ અને ૨૨.૮.૮૯ વચ્ચે તેમની ઇનહાઉસ નોકરીઓ પૂર્ણ કરી હતી.હવે તેની સમીક્ષા કરવાની જરૂર છે.આ નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને હવે પ્રવેશની સમગ્ર પ્રક્રિયાને ફરીથી કરવી પડશે.ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાનીની પસંદગી ત્યારે જ માન્ય રહેશે જ્યારે તેઓ આવી પુનર્વિચારણા પર ગુણદોષ પર સફળતાપૂર્વક સફળ થશે.તેથી, અમે હાઈકોર્ટ સાથે સંમત થવું પડશે કે ડૉ. જુહી જૈન અને ડૉ. પદ્મા પંજવાનીના પ્રવેશને પણ રદ કરવો જોઈએ પરંતુ નિર્દેશ આપવો જોઈએ કે આ બે ચુકાદાઓમાં અમારા અવલોકનોના પ્રકાશમાં પ્રવેશ ફરીથી કરવામાં આવે.આ અરજીઓનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.જો કે, અમે ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ આપતા નથી.

અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.